

Besiddere af ufri Hovedgaardstaxt have noget retligt Krav paa en saadan Erstatning af Statskassen, hvorfor de fraraadede denne Deel af Rentekammerets Forslag.

Spørgsmaalet om Erstatning for Ophævelsen af den det paagældende Hartkorn hidtil hjemlede Fritagelse for de communale Byrder har saaledes været Gjenstand for en nøie Prøvelse, og, ligesom det er erkjendt, at der ikke findes noget retligt Krav paa særskilt Bederlag i saa Henseende, saaledes skønner Ministeriet ikke, at der efter Landbocommissionens Dyringer er tilstrækkelig Anledning til af Billighedsgrunde at foreslaae Erstatning for Ophævelse af de omhandlede communale Byrder, enten til Besiddere af mindre Parceller med fri Hovedgaardstaxt, eller — efter Rentekammerets Forslag — til Besiddere af Eiendomme med ufri Hovedgaardstaxt. De førstnævnte Besiddere komme nemlig ligefrem ind under Egningsloven, og maae søge Erstatning i det Hele ved dennes Bestemmelser; det vilde ogsaa være en Synderlighed og medføre Vilkaarlighed og praktiske Vanskeligheder, navnlig med Hensyn til Fastsættelsen af en vis Størrelse af Hartkorn, som kunde have Udgang til Erstatning, at opstille en særskilt Regel i saa Henseende. Og hvad Besiddere af ufri Hovedgaardstaxt angaaer, da maa det bemærkes, at disse Eiendomme i Hovedsagen ved det frie Hartkorns Overgang til ufri, have tabt Characteren af frie Eiendomme, hvilken Omstændighed og de følger, som maatte kunne forudsæes at ville flyde deraf, maae antages at have været tagne i Betragtning, ligesaavel ved de Transactioner, som gjorde Hovedgaarden ufri, som ved dens senere Erhvervelse. Da derhos den hele Sum, som gjøres fornøden i Anledning af Hartkornets Egningsloven, skal søges succesfult tilveiebragt ved forholdene Bidrag af det hidtil privilegerede Hartkorn Besiddere, men der ikke kan affordres disse Midler til Dækning af den Erstatningssum, som kunde være at tilstaae Besiddere af ufri Hovedgaardstaxt, vilde den hele Sum, der af det forrige Rentekammer blev anslaaet til 130,000 Rbd., men hvilken Beregnings Rigtighed dog har været anset tvivlsom, falde Staten til Udgift. Alt gjøre et dertil sigtende Forslag finder Ministeriet ikke Anledning til,

og det saa meget mindre, da et saadant Forslag alene vilde støtte sig til Billigheds-Hensyn, uden at et retligt Krav til Erstatning, efter hvad ovenfor er bemærket, kan gjøres gjældende. Ogsaa har Finansministeren til denne Deel af Sagen yttret, at han vel Intet kan have imod den omhandlede Erstatning til Besiddere af ufri Hovedgaardstaxt, men dog formener, at et saadant Bederlag ikke vil være at udrede af Statskassen, og mindst for Tiden.

I Anledning af det ovenberørte Forslag af Pluraliteten af Landbocommissionen er af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet under en med Samme ført Correspondance yttret, at hvad der er bemærket om Erstatning i de omhandlede Tilfælde for Ophævelse af den hidtil hjemlede Fritagelse for Communalbyrder i høieste Grad er anvendeligt paa Geistligheden. Ikke blot — er det bemærket — maa denne, navnlig med Hensyn til dens Præstegaarde, sættes aldeles i Klasse med Besiddere af mindre Parceller med fri Hovedgaardstaxt, der i en meget følelig Grad ville blive rammede ved Ophævelsen af deres hidtil havde communale Friheder — en Byrde, der derhos vil blive endmere følelig for Præsterne paa Grund af, at disse som Beneficiarer ikke væsentlig ere Landmænd, og i Regelen ikke opnaae det samme Udbytte af deres Jorder, som andre Besiddere af lignende Jorder —, men da det derhos er paatænkt, at Geistligheden ikke, saaledes som andre Besiddere af privilegeret Hartkorn, skal erholde noget directe Capital-Bederlag udbetalt for Afløsning af deres hidtil havde Skatteprivilegium, men ifkun de enkelte Geistlige, saavidt muligt, aarligt holdes skadesløse for den Forøgelse i deres kongelige Skatter, som maatte blive en Følge af de af Finansministeriet paatænkte Forandringer i deres hidtilværende Besatningsmaade, saa maae de i Et og Alt sættes i Klasse med de af Landbocommissionen nævnte Besiddere af Parceller af ufri Hovedgaardstaxt, der ville blive særlig haardt rammede ved den paatænkte Foranstaltning, og med Hensyn til hvilke Commissionens Pluralitet har formeent, at Billighed turde tale for, at der maatte tilflyde dem noget Bederlag for den Forøgelse i deres Communalbyrder, som Lovudkastet tilfigter at